

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Plzeň, Slovanská alej 20, 326 00 Plzeň

Plzeň 23. 6. 2014
čj. UKZUZ 048427/2014

Zpráva č. 13 oblastního odboru PLZEŇ o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 16.6. - 22.6.2014

1. Počasí

Ve sledovaném týdnu převažovalo oblačno až polojasno s ranními teplotami 8 – 12 °C a odpoledními teplotami 16 – 24 °C. Od pondělí do čtvrtka se denní teploty pohybovaly mezi 18 až 24 °C. Lokálně byly i ranní mlhy a ojediněle dešťové přeháňky. V pátek došlo k ochlazení s odpoledními teplotami okolo 16 °C, bylo oblačno a místy i zapršelo. V sobotu docházelo k postupnému oteplování až na 19 °C. Poslední den ve sledovaném období se teplota vyšplhala až na 23 °C a převažovalo polojasno.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Na polích se projevuje dlouhodobý nedostatek půdní vláhy. Obilniny od spodních pater zasychají, především je to znatelné u ozimých pšenic a některých jarních ječmenů. Sucho se projevuje i na porostech hrachů, které žloutnou. V porostech pšenic se daří mšicím, výskyty jsou ale ve slabé intenzitě. V jádrovinách probíhalo ošetřování proti chorobám a škůdcům. Nálet obalečů do feromonových lapáků je na všech sledovaných stanovištích pouze slabý. V úlovcích ze světelného lapače v okrese Domažlice byl zjištěn první výskyt zavíječe kukuřičného (17.6.).

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 65 – 71, střed květu: 50 % prašníků zralých až prvá zrna dosáhla poloviny své konečné velikosti, obsah zrn vodnatý)

V okrese Tachov (Brod nad Tichou, 17.6.) bylo zaznamenáno **poškození slunečním úpalem** klasů a vrchních listů. V téže okrese (Kladruby u Stříbra, 18.6.) bylo zjištěno **poškození porostu suchem**.

Velmi slabý výskyt **septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)** byl pozorován v okrese Tachov (Kladruby u Stříbra, 18.6.), Plzeň – sever (Vochoz, 18.6.) a Plzeň – jih (Štáhlavy, 20.6.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid – pomocí stereoskopické lupy. V RF 51 se ve vzorku střídavě odebere 3. a 4. list shora. V RF 71 se ve vzorku odebere 2. a 3. list shora. Ošetření se doporučuje od 12 až 50 % listů s výskytem pyknid.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 51 (metání). Zásahy se provádí zároveň proti

celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

V okrese Tachov (Kladruby u Stříbra, 18.6.) byl sledován velmi slabý výskyt **feosferiové skvrnitosti pšenice (*Phaeosphaeria nodorum*)**.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid – pomocí stereoskopické lupy. V RF 51 se ve vzorku střídavě odebere 3. a 4. list shora. V RF 71 se ve vzorku odebere 2. a 3. list shora. Ošetření se doporučuje od 12 až 50 % listů s výskytem pyknid.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 61 (počátek kvetení). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob a chorob klasů. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Velmi slabý výskyt **pyrenoforové skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*)** zaznamenán v okrese Klatovy (Svrčovec, 17.6.) a Plzeň – sever (Vochoz, 18.6.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. V RF 31 – 32, 37 a 51 se z odnoží ve vzorku střídavě odebere 4., 5. a 6. list shora, tvořící se praporcový list se nebere v úvahu. V RF 71 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 2., 3. a 4. list shora. Zaznamená se počet listů s výskytem konidioforů nebo typických skvrn po infekci.

Do RF 51 se doporučuje ošetření při 5 – 50 % listů s výskytem konidií. V RF 71 se doporučuje ošetření při 40 – 70 % napadení listů. Proti pozdnímu napadení jsou účinné ochranné zásahy provedené v době metání (od BBCH 51) až kvetení (do BBCH 61). Je možno využít i vedlejší účinnost fungicidů, určených proti tečkované plevové a listové skvrnitosti pšenice.

Slabý výskyt mšice **kyjatky travní (*Metopolophium dirhodum*)** zjištěn v okrese Tachov (Velký Rapotín, 20.6.). Slabý výskyt mšice **kyjatky osenní (*Sitobion avenae*)** pozorován v okrese Klatovy (Svrčovec, 17.6.), Tachov (Brod nad Tichou, 17.6. a Kladruby u Stříbra, 18.6.), Domažlice (Chrastavice, 19.6.) a Plzeň – jih (Štáhlavy, 20.6.). Slabý výskyt **mšice střeňchové (*Rhopalosiphum padi*)** hlášen z okresu Klatovy (Svrčovec, 17.6.), Tachov (Brod nad Tichou, 17.6., Kladruby u Stříbra, 18.6. a Velký Rapotín, 20.6.) a Domažlice (Chrastavice, 19.6.).

Pozorování dospělců a nymf mšic na obilninách se provádí v RF 51, 61 a 71 více než 20 m od okraje porostu. Kontroluje se 50 odnoží – vždy všechny listy (z obou stran) a klas.

Ochrana klasů – optimální termín ochrany je od konce květu do začátku tvorby obilky. V této době se ošetří porosty s výskytem 3 - 5 a více mšic v průměru na 1 klas (zvláště trvají-li příznivé podmínky pro vývoj mšic).

Ochrana proti tzv. listovým mšicím se doporučuje provést na konci květu na porostech, na nichž se v době květu zjistí 25 a více mšic v průměru na jednu odnož.

Slabý výskyt larev **kohoutků (*Oulema spp.*)** zaznamenán v okrese Tachov (Kladruby u Stříbra, 18.6.).

K překročení ekonomického prahu škodlivosti dochází při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vyklíklých více jak 50 % larev.

PŠENICE JARNÍ (RF 69, počátek květu: prvé prašníky viditelné)

V okrese Plzeň – sever (Křimice, 20.6.) zjištěn střední výskyt larev **kohoutků (*Oulema spp.*)**.

Ochrana viz pšenice ozimá

JEČMEN OZIMÝ (RF 77 – 85, pozdní mléčná zralost až těstovitá zralost: obsah zrna ještě měkký, ale suchý, deformace tlakem nehtu reverzibilní)

Velmi slabý výskyt stéblolamu ječmene (*Oculimacula yellundae*) byl sledován v okrese Cheb (Loužek, 17.6.) a Tachov (Částkov u Tachova, 20.6.).

Napadení stébla se pozoruje v době mléčné zralosti až voskové zralosti (RF 75-85). Kontroluje se minimálně 20 rostlin.

Chemická ochrana se provádí v RF 30 – 32.

V okrese Tachov (Částkov u Tachova, 20.6.) zaznamenán velmi slabý výskyt lemované stébelné skvrnitosti ječmene (*Rhizoctonia cerealis*).

Pozorování a ochrana viz stéblolam ječmene.

V okrese Domažlice (Domažlice, 16.6.) zjištěn slabý výskyt samců obaleče obilního (*Cnephasia pumicana*).

Pro monitorování škůdce lze použít feromonové lapáky. Není registrován žádný přípravek.

JEČMEN JARNÍ (RF 59 – 71, konec metání: klas (lata) je celý viditelný až prvá zrna dosáhla poloviny své konečné velikosti, obsah zrn vodnatý)

V okrese Plzeň – jih (Šťáhlavy, 20.6.) pozorován velmi slabý výskyt spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*) na listu F-1.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. V RF 71 se hodnotí velikost plochy čepele s příznaky na horních dvou listech (F a F-1).

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 37. Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Slabý výskyt mšice kyjatky osenní (*Sitobion avenae*) sledován v okrese Cheb (Hrzín u Nového Kostela, 16.6.) a Plzeň - jih (Šťáhlavy, 20.6.).

Pozorování a ochrana viz pšenice ozimá.

V okrese Plzeň – jih (Šťáhlavy, 20.6.) zaznamenán první slabý výskyt vrtalky ječné (*Agromyza megalopsis*).

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 39 – 81, 9 a více internodií viditelných až asi 10 % lusků je specificky vybarveno dle druhu a odrůdy, semena jsou suchá a tvrdá)

V okrese Tachov (Benešovice, 17.6. a 20.6.) zjištěno poškození porostu suchem.

První slabý výskyt hnědé strupovitosti hrachu (*Mycosphaerella pinodes*) hlášen z okresu Rokycany (Svinná u Hlohovic, 17.6.).

Při průchodu porostem se na deseti místech prohlédnou vždy 2 za sebou rostoucí rostliny. Vyhodnotí se % napadení stonků, palistů, úponků, listů a lusků.

Preventivní ochrana spočívá ve výsevu zdravého osiva, ve správné agrotechnice a v přechodu na typy hrachu se zvýšenou odolností. Přímá ochrana: moření osiva a fungicidní ošetření ve fázi po odkvětu.

V okrese Domažlice (Čermná u Staňkova, 20.6.) pozorován střední výskyt **komplexní kořenové a krčkové spály hrachu (*Fusarium* sp.)** a slabý výskyt sledován v okrese Plzeň – jih (Snopoušovy, 20.6.).

Při průchodu porostem se na 10 místech prohlédne vždy 5 za sebou rostoucích rostlin. V RF 60 – 69 se hodnotí napadení rostlin a v RF 71 – 85 napadení lusků. Zaznamená se % napadených rostlin a % napadených lusků.

Preventivní ochrana spočívá v používání zdravého osiva, správné agrotechnice, regulaci zaplevelení a provzdušnění porostu. Přímá ochrana se neprovádí. Je zaznamenána vedlejší účinnost přípravku na bázi azoxystrobinu aplikovaného proti plísni hrachu (*Peronospora pisi*).

Slabý výskyt **plísně hrachu (*Peronospora pisi*)** na luscích zjištěn v okrese Plzeň - jih (Snopoušovy, 20.6.).

V RF 31 – 79 se při průchodu porostem prohlédne 5 úponků a palistů (na deseti místech vždy 5 úponků a palistů) a zjišťuje se počet napadených úponků a palistů. V RF 71 – 81 se prohlédne 50 lusků a zjišťuje se počet napadených lusků.

Ošetření se doporučuje při 10 – 30% napadení. Ošetřuje se při ohrožení, nejpozději při zjištění prvního výskytu.

Slabý výskyt mšice **kyjaty hrachové (*Acyrtosiphon pisum*)** byl pozorován v okrese Cheb (Nový Drahov, 16.6.), Karlovy Vary (Útina, 16.6.), Plzeň – sever (Vochoz, 20.6.) a Plzeň – jih (Snopoušovy, 20.6.).

Pozorování se provádí 1 x týdně od RF 12 fáze do nalezení prvních kyjatek a poté 1 x 14 dnů od nalezení prvních kyjatek do RF 85. Na deseti místech v porostu se prohlédne vždy 5 rostlin (celkem 50), mšice se z každé rostliny oklepou na papír a spočítají.

Ošetření se doporučuje při zjištění výskytu 3 - 5 jedinců (samiček a nymf) na rostlinu bez ohledu na růstovou fázi.

V okrese Plzeň – sever (Vochoz, 20.6.) zaznamenán slabý výskyt samců **obaleče hrachového (*Cydia nigricana*)** ve feromonových lapácích.

Monitoring letu imag se provádí pomocí feromonových lapáků, 2 x týdně se zaznamenává počet odchycených samců.

Insekticidní zásah je třeba zvážit, pokud je zaznamenáno více jak 6 samců ve dvou feromonových lapácích za den. Chemické ošetření musí být cíleno proti líhnoucím se housenkám, ošetřuje se tedy 7 - 10 dnů po kritickém přírůstku náletu.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 75 – 79, asi 50 % šesulí dosáhlo druhově, resp. odrůdově specifické velikosti až téměř veškeré šesule dosáhly druhově, resp. odrůdově specifické velikosti)

Ve sledovaném období nebyl v porostech řepky ozimé pozorován žádný mimořádný výskyt škodlivých organismů ani poruch.

MÁK SETÝ (RF 45 - 50, fáze mladého poupěte až kvetení)

V okrese Karlovy Vary (Krásné Údolí, 16.6.) sledován škodlivý výskyt **plísně makové (*Peronospora arborescens*)**. Slabý výskyt hlášen z okresu Cheb (Nová Ves u Křižovatky, 16.6.), a Tachov (Velký Rapotín, 20.6.).

Pozorování se provádí v době od začátku stonkování do začátku květu, kontroluje se 100 rostlin (na 10 místech 10 za sebou rostoucích rostlin). Škodlivý výskyt je 2 – 5 % napadených rostlin.

Ochrana: moření osiva, střídání plodin, řidší porosty.

Slabý výskyt larev **krytonosce kořenového (Stenocarus fuliginosus)** na kořenech byl zaznamenán v okrese Cheb (Nová Ves u Křižovatky, 16.6.) a Plzeň – sever (Číhaná, 20.6.).

Pozorování dospělců probíhá od fáze 10 - 22 BBCH, pozorování larev probíhá v období stonkování (40 - 49 BBCH).

Ošetření porostů se provádí do fáze 4 - 5 listů v případě výskytu 3 - 4 brouků na 1 m řádku. Proti larvám na kořenech jsou chemické přípravky neúčinné.

SLUNEČNICE (RF 53 - 57, květenství se odděluje od listové růžice: krycí listy zřetelně rozpoznatelné od listů až květenství se zřetelně oddělilo od listů)

V okrese Domažlice (Hlohová, 20.6.) pozorován první slabý výskyt **šedé plísnovitosti slunečnice (Botryotinia fuckeliana)**.

Kontroluje se 100 rostlin při průchodu porostem (na 10 místech 10 za sebou rostoucích rostlin).

Chemická ochrana se provádí současně s ochranou proti ostatním houbovým chorobám ve fázi 14 – 19 (4. až 6. list) a 65 (plný květ), případně do konce květu.

OKOPANINY

BRAMBORY (RF 31 - 65, počátek prodlužovacího růstu (cca 15 cm) až plný květ)

Silný výskyt larev **mandelinky bramborové (Leptinotarsa decemlineata)** sledován v okrese Rokycany (Němčovice, 17.6.) a slabý výskyt zjištěn v okrese Klatovy (Slavošovice u Klatov, 17.6.) a Plzeň – jih (Želčany, 20.6.). Slabé výskyty dospělců byly zjištěny v okrese Tachov (Staré Sedliště, 17.6. a Velký Rapotín, 20.6.) a Plzeň- jih (Želčany, 20.6.).

Porost se prochází ve směru výsadby a zaznamenává se počet brouků, ohnisek larev. Počet a délka průchodů se stanoví tak, aby bylo prohlédnuto 0,1 ha, u ploch větších jak 10 ha 0,2 ha, přičemž je nutno porost projít nejméně 4 x na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Chemickou ochranu je třeba zahájit při výskytu 100 brouků nebo 5000 larev na 1 ha.

PASTVINY, LOUKY, TTP

TTP

Slabé výskyty **hraboše polního (Microtus arvalis)** hlášeny z okresu Tachov (Brod nad Tichou, 17.6. a Tachov, 20.6.).

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10 krát.

Chemické ošetření porostu se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 200 až 600 užívaných nor na 1 ha.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 74, průměr plodů do 40 mm, plody vzpřímené (stadium T, spodní strana plodu a stopka tvoří T, velikost vlašského ořechu))

V okrese Plzeň - jih (Nebílovy, 20.6.) pozorován slabý výskyt **mšice jabloňové (Aphis pomi)**.

V okrese Rokycany (Němčovice, 17.6. a 20.6.) a Plzeň – jih (Nebílovy, 20.6.) byly zaznamenány slabé výskyty samců obaleče jablečného (*Cydia pomonella*) ve feromonových lapácích.

Sledování letu dospělců obaleče jablečného do feromonových lapáků se provádí 2 krát týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Signalizace nutnosti a doby ošetření závisí na volbě použitého přípravku. Ovicidy se používají ve dvou až třítydenních intervalech po ukončení květu jabloní, jakmile se zjistí ve feromonových lapácích úlovek 10 a více motýlků na lapák za 3 až 4 dny. Potřeba ošetření larvicidy se určuje kontrolami kladení škůdce, vizuálními prohlídkami 100 náhodně vybraných plodů. Práh hospodářské škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 náhodně zvolených plodů a k nim přilehlých listů.

Slabé výskyty samců obaleče jabloňového (*Argyroplote variegana*) ve feromonových lapácích byly sledovány v okrese Rokycany (Němčovice, 17.6. a 20.6.), Tachov (Velké Dvorce, 18.6.) a Plzeň – jih (Nebílovy, 20.6.).

Sledování letu dospělců obaleče jabloňového do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 1.5. do 15.9.

Termín larvicidního ošetření je cca 7 - 12 dní po vrcholu letové vlny.

Slabý výskyt obaleče pupenového (*Tmetocera ocellana*) ve feromonových lapácích pozorován v okrese Rokycany (Němčovice, 17.6.) a Plzeň – jih (Nebílovy, 20.6.).

Peckoviny

SLIVŮN (RF 75, plod dosahuje asi 50 % (polovinu) konečné velikosti)

Ve feromonových lapácích byl zjištěn slabý výskyt samců obaleče švestkového (*Cydia funebrana*) v okrese Plzeň - jih (Nebílovy, 10.6.). Ve sledovaném období nebyl zaznamenán výskyt samců obaleče východního (*Cydia molesta*) ve feromonových lapácích.

Sledování letu dospělců obaleče švestkového a obaleče východního do feromonových lapáků se provádí 2 x týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Dospělci létají ve dvou vlnách. Proti první generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapáků, nebo při zjištění dvou a více vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

SVĚTELNÉ LAPAČE

Na všech světelných lapačích je sledován nárůst výskytu osenice vykřičnickové (*Agrotis exclamatoris*) a nepravidelný nízký výskyt osenice černé C (*Xestia c-nigrum*). V okrese Rokycany (Volduchy, 17.6., 18.6. a 19.6.) byla ve světelném lapači zachycena osenice polní (*Agrotis segetum*). Kovolesklec gama (*Autographa gamma*) byl zachycen ve světelném lapači v okrese Klatovy (Horažďovice, 16.6.) a Cheb (Střížov, 17.6.). Můra kapustová (*Lacanobia oleracea*) byla zachycena v okrese Domažlice (Staňkov, 17.6.) a Rokycany (Volduchy, 17.6.). Ve světelném lapači v okrese Klatovy (Horažďovice, 17.6.) byla zachycena můra zelná (*Mamestra brassicae*). První výskyt zavíječe kukuřičného (*Ostrinia nubilalis*) byl pozorován ve světelném lapači na Domažlicku (Staňkov, 17.6. a poté 20.6.).

Za oblastní odbor Plzeň zpracovala: Ing. Žaneta Ernestová